

# PYTANIE JAWNE

52.



# **Konsekwencje zniewolenia człowieka**

**Omów zagadnienie na  
podstawie znanych  
Ci fragmentów  
Innego świata Gustawa  
Herlinga-Grudzińskiego.  
W swojej odpowiedzi  
uwzględnij również  
wybrany kontekst.**



# Wstęp

**Mechanizm zniewolenia człowieka przez człowieka lub system jest tematem wielu dokumentów historycznych i dzieł literackich. Stanowi też jedną z największych zbrodni ludzkości.**



## **Teza**

**Konsekwencjami  
zniewolenia są: utrata  
własnej osobowości,  
odrzućenie  
wyznawanych  
wartości, bierność  
i uległość.**



## **Argument:**

**Nieludzkie warunki, które opisuje Gustaw Herling - Grudziński, prowadziły do totalnego odczłowieczenia.**

**Praca w ekstremalnych warunkach, tortury, głodowe racje żywnościowe powodowały zanik wszelkich ludzkich odruchów.**

**Nie było takiej rzeczy, której człowiek nie zrobiłby z głodu**

**i z bólu. Celem takiego**

**traktowania więźniów było**

**złamanie jednostki i pozbawienie**

**jej godności. Pierwszą zasadą**

**moralności obozowej było**

**przetrwanie. Stanie przy swoich**

**wartościach było wręcz**

**niemożliwe, bo często prowadziło**

**do śmierci. Zanikały więc uczucia**

**przyjaźni i wspólnoty,**

**likwidowano poczucie solidarności**

**więźniów.**

**Głębokie zmiany osobowości**

**dotykały ludzi niezależnie od**

**pochodzenia czy wykształcenia.**



**Społeczne elity  
były tak samo nieodporne na  
degradację ludzkiej osobowości  
jak zwykli ludzie. Oprawcy  
skutecznie  
wyeliminowali u wszystkich  
jakikolwiek przejawy altruizmu.  
Więźniowie, walcząc o jedzenie,  
posuwają się do przemocy. Gwałty  
i grabieże są obozową  
codziennością. Proces zniewolenia  
człowieka autor  
podsumowuje słowami „człowiek  
jest ludzki w ludzkich  
warunkach”.**



## Kontekst

**Problem zniewolenia człowieka jest także tematem opowiadań Tadeusza Borowskiego. Konsekwencją jest zredukowanie wszelkich wolnościowych instynktów, takich jak miłość, przyjaźń, koleżeństwo, bunt wobec zła na rzecz zaspokajania potrzeb fizjologicznych. Tak zdegradowanego człowieka nazywa się człowiekiem zlagrowanym, czyli istotą pozbawioną wyższych celów i ideałów. Człowiek zlagrowany marzy tylko o tym, by zaspokoić głód, potrzebę snu, potrzeby seksualne i uniknąć śmierci. Dla tych potrzeb gotów jest zrobić wszystko. Widać to szczególnie w opowiadaniu „Proszę państwa do gazu”. Bohaterowie skupieni są tylko na przetrwaniu.**

**Członkowie Kanady myślą jedynie o łupach z transportu. Nie obchodzą ich nowo przybyli więźniowie. Nie odczuwają nawet współczucia. Nie mają nad nimi ani krzty litości. Są obojętni na cierpienie. Opisując totalną dehumanizację człowieka w obozach, Borowski przedstawia historię matki, która bojąc się śmierci, wyrzeka się własnego dziecka. Zachowanie to może dziwić każdego z nas, bo instynkt macierzyński jest jednym z najsilniejszych instynktów. Jednak nie wolno nam oceniać tej sytuacji, która wytworzyła się pod wpływem ekstremalnych warunków, których nie zrozumiemy, jeśli ich nie doświadczymy na własnej skórze.**



## Zakończenie

Przytoczone przeze mnie przykłady pokazują, jak straszne są konsekwencje zniewolenia człowieka. Świat obozów stanowił odrębną i rządzącą się swoimi prawami rzeczywistość, w której przetrwanie wymagało dostosowania się i zrezygnowania z wyznawanych wartości. Dzieło Gustawa Herlinga – Grudzińskiego stanowi dowód na to, jak łatwo w ekstremalnych warunkach zabić człowieczeństwo i skłonić jednostkę do nieludzkich zachowań.

